

ÚVOD

Prvý zväzok súborného diela Juraja Váha obsahuje jeho divadelné hry. V chronologickom slede je zaradených trinásť vydaných hier, jedna hra, ktorú napísal v spolupráci s režisérom Jozefom Palkom (*Adam Šangala*) a fragment nedokončenej a nepublikovanej veršovanej hry z pozostalosti s názvom *Shakesperiáda*.

Z trinástich hier bolo inscenovaných osem: *Ticho*, *Bohovia Amsterdamu*, *V tmavých horách pramene*, *Rajnoha*, *Na počiatku bola nuda*, *Výstrel nik nepočul*, *Kára* a *Na juh od Jamajky*. Rovnako bol inscenovaný aj *Adam Šangala*. Zoznam premiérových inscenácií Váhových hier v slovenských, českých a poľských divadlách sa nachádza v závere zväzku spoločne s údajmi o vydaniach hier a výberovou bibliografiou.

Chronologické radenie zväzku zdôrazňuje autorský vývoj Juraja Váha a umožňuje vradiť ho do dobových literárnohistorických, divadelných a kultúrnych súvislostí. Zaradenie divadelných hier do prvého zväzku naznačuje význam tejto časti Váhovej tvorby, i keď sa celoživotne venoval tiež rozhlasovej tvorbe a písal aj televízne hry. Táto časť diela bude zahrnutá do druhého zväzku. Keďže cieľom vydania je priblížiť dramatické dielo, Váhova prozaická, ako aj publicistická, prekladateľská a recenzentská činnosť doň nie je zaradená.

Vydanie textovo vychádza z prác, ktoré sa nachádzajú vo Váhovej pozostalosti v Divadelnom ústave v Bratislave. Jeho hry väčšinou vyšli už v čase vzniku, a to najmä vo vydavateľstvách zameraných na vydávanie dramatických prác (DILIZA, príp. LITA – pozri Redakčnú poznámku v závere publikácie).

Do zväzku sú zaradené jednotlivé hry a ďalší materiál z pozostalosti viažuci sa k nim (úryvky z posudkov, kritík, analýz, korešpondencie a pod.), ako aj obrazový materiál. Zväzok dopĺňa *Kalendárium života a diela Juraja Váha* a *Poznámka o divadelných hrách Juraja Váha*, ktoré majú kompenzovať útržkovitosť informácií o tomto autorovi.

Dagmar Kročanová

I.

*Izba maturanta Adama Hamal'u. Uprostred veľký oblok.
Posteľ, pohovka, skriňa, knižnica atď. Večer.*

1

(Matka a Dáma vchádzajú. Zažnú svetlo.)

MATKA Nuž?

DÁMA Nevidím ho nikde.

MATKA Prirodzene, nie je nikomu na očiach.

DÁMA V tejto izbe som ešte nebola. Patrí vášmu synovi, nie?

MATKA Áno, je to Adamova izba. Hodí sa mu. Je pekne oddelená.

DÁMA Hej, chodbou.

MATKA Vila tu vytvára akoby osobitnú časť. Len Adamova izba je v nej. Páči sa mu to. Má teraz dosť roboty s učením a je rád, že ho nik neruší.

DÁMA A rádio?

MATKA Milá priateľka, rádio mu nevádí. Sám tiež počúva správy každý večer.

2

MATKA *(k Otcovi)* Prosím ťa, Ľudko, zatiahni roletu.

OTEC Už. Neznepokojuj sa.

DÁMA Ale aj tak je to trochu nebezpečné. Viete, vždy v tom istom čase vojdete do tejto izby a zatiahnete záclony. Môže vás niekto uvidieť.

OTEC Milostivá pani, oblok vedie do záhrady. *(Zatiahne roletu.)* A teraz hádajte: kde je rádio?

PÁN Podľa všetkého – ale nie – vzdám sa. Neuhádol by som. Napokon, komu môže prísť na um, že máte dva aparáty?

OTEC Hej, veľký v jedálni a maličký *(otvorí skriňu)*, malé rádio máme tu.

DÁMA Nebojíte sa?

MATKA Viete, kto nám to poradil? Doktor Ramica od polície. Vyzná sa v podobných veciach. On mi zaobstaral to maličké a odporúčal, aby sme ho dali do skrine. Poslal nám aj známeho montéra. Nakoniec, nebolo ho ani treba. Adam by zmontoval všetko sám.

PÁN Vášho syna bavia také veci?

MATKA Na rok pôjde na techniku. – Ľudko, koľko je hodín?

OTEC Času dosť. *(K Pánovi.)* Máte krásny oblek, pán prokurista.

MATKA Vážne, senzačná látka. Koľko ste za ňu dali?

POSLEDNÍ A PRVÍ

Hra v štyroch obrazoch

JAN PIETER Bude ti dobre.

NEELTGEN Medzi barbarmi?

JAN PIETER Kapitán ich pozná. Spýtaj sa ho.

NEELTGEN Mám v sebe otcovu krv. Aj ty ju máš!

JAN PIETER Musím sa vrátiť na svoj ostrov.

NEELTGEN Nesmieš! Nepustím ťa!

JAN PIETER Sestra, ja musím odísť!

NEELTGEN Myslíš iba na tých divochov. Sú ti viac ako ja?

JAN PIETER Áno.

NEELTGEN Sú to len divosi!

JAN PIETER Vyrástol som medzi nimi. Chcem raz medzi nimi aj... Tu neplačú za mŕtvymi – len za peniazmi, o ktoré prišli.

NEELTGEN Áno. Máš pravdu. Choď.

JAN PIETER Nezadržíš fregatu?

NEELTGEN Nie. Kapitán?

DUIN Prosím, panna Dou.

NEELTGEN Je už blízko?

DUIN O chvíľu spustí čln.

NEELTGEN Kedy sa vráti?

DUIN Nemôže sa vrátiť, panna Dou.

NEELTGEN A námorníci – vedia, že sa nevrátia?

DUIN Vrátia sa. Na iných lodiach, pod inými zástavami. Budú vedieť, kde boli, ale nie, kde to je. Sám ich zaveziem do niektorého afrického prístavu – cestou sto ráz zmením kurz. V prístave zničím mapy a potopím fregatu.

NEELTGEN A vrátite sa sem?

DUIN Sotva, panna Dou. Už som sa rozlúčil. Je čas, mynheer. Fregata je tu. O chvíľu spustí čln. Zbohom, panna Dou.

GEERTGE Loď... Slnko vychádza... Loď je celá zlatá... Six, môj Six!

(Odbehne.)

NEELTGEN Môj otec – myslím, že dlhé roky žil iba v nenávisti a nádeji. Budem asi žiť tak isto. Myslím, že to vydržím. Ak nie, čože. Nebudú plakať, peniaze nemám, nič so sebou nevezmem. Marytge!

MARYTGE (vojde) Prosím, panna Neeltgen.

NEELTGEN Loď sa nevráti do prístavu. Ako sa volá tvoj milý?

MARYTGE Gerrit, panna Neeltgen.

NEELTGEN Ani tvoj milý sa nevráti. Dlho sa nepriviniete.

MARYTGE Panna Neeltgen – sľúbili ste –

NEELTGEN Mlč. Je to kruté?

(Marytge neodpovedá.)

Som rada. Sme dve.

↑

Nočná eskorta v Divadle
SNP v Martine (1970).

Scéna od Milana

Hložeka. Foto: Jaroslav
Barák.

←

Nočná eskorta v Divadle
SNP v Martine (1970).

Generál Stellwag

(J. Vrzala), kapitán Drôme

(Š. Halás). Foto: Jaroslav
Barák.